

Suomen metsäsektorin tulevaisuuden energiakysymykset

Lauri Hetemäki
Metsäntutkimuslaitos

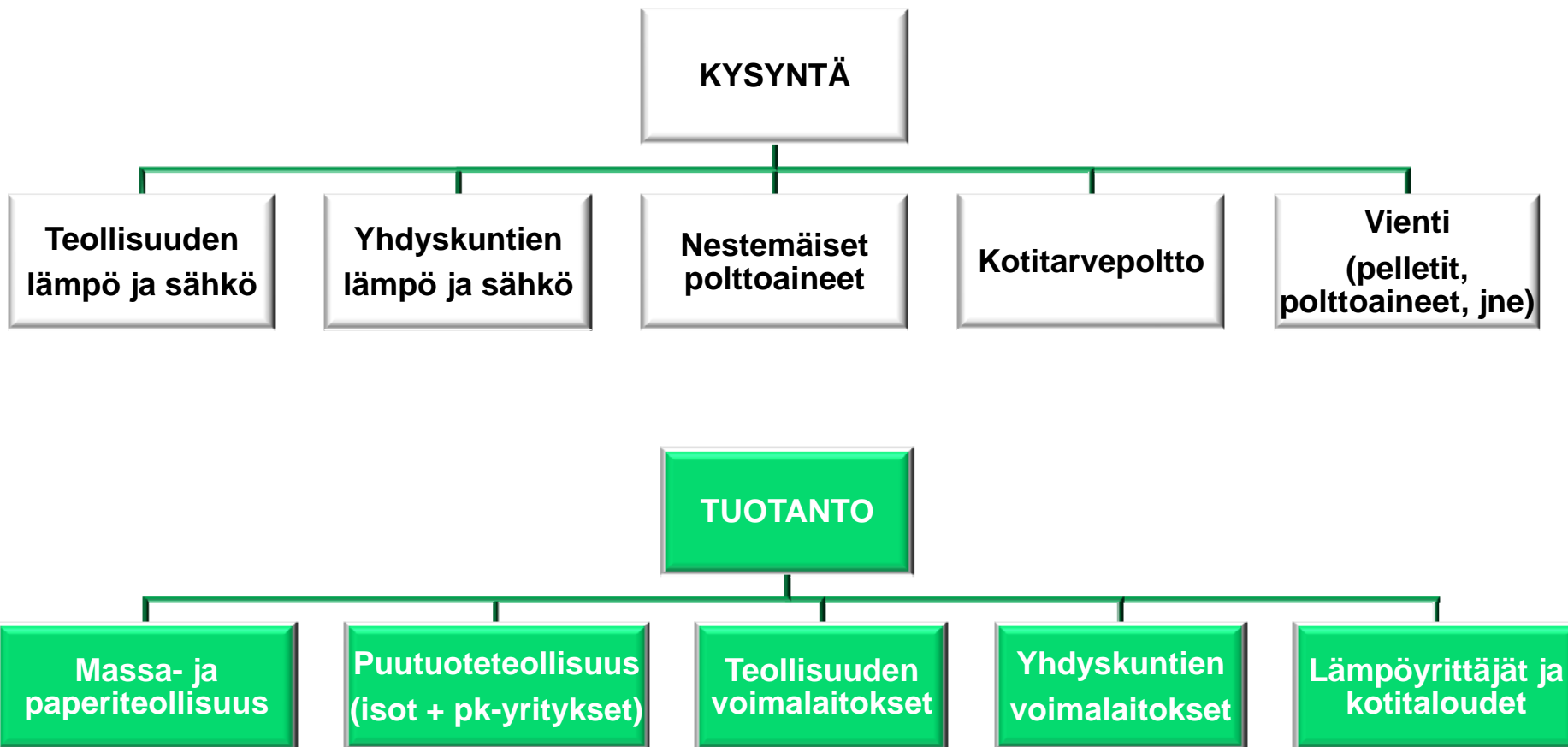
Energiaseminaari Eduskunnan Pikkuparlamentin kansalaisfoorumissa,
Eduskunta, 6.2.2008

Esityksen sisältö

1. Taustaa puun energiakäytöstä Suomessa
(mihin käytetään ja kuinka paljon?)
2. Puun energiakäytön kehitysnäkymät
Suomessa
3. Vaikutukset talouteen ja ympäristöön

TAUSTAA

Metsäbioenergian kysyntä ja tuotanto on hyvin heterogeenisia

Metsäbioenergian tuotannon piirteitä

- ▶ Metsäteollisuudessa energiantuotanto *yhteistuotantoa* sellun, paperin ja puutuotteiden kanssa
- ▶ Energiateollisuudessa ”ainoa” tuote
- ▶ Energia- ja ilmastopolitiikan ohjauskeinojen vaikutukset voivat olla erilaisia eri toimialoilla (esim. syöttötariffi)
- ▶ Tuotanto voi perustua pelkästään kotimarkkinoihin (esim. kaukolämpö) tai pääasiassa vientimarkkinoihin (esim. pelletti)
- ▶ Raaka-aine kirjo voi olla laaja – metsän lisäksi turve, pelto, jäte
- ▶ Ei yhtä ”oikeaa” konseptia kaikkialla, vaan tapauskohtainen räätälöinti

**Lähes puolet Suomen puun käytön
kokonaismäärästä päättyy
energiantuotantoon**

eli vajaat 40 miljoonaa kuutiota

Puun käyttö kohteittain Suomessa 2004

	Puun käyttö	Osuus puun käytön kokonaismäärästä, %
Puun kokonaiskäyttö, milj. m ³ (sisältää tuontipuun)	80,8	100
Energia	37,2	46
Paperi ja kartonki	19,4	24
Sahatavara	11,3	14
Puulevyt	3,2	4
Vientimassat	4	5
Muu erittelemätön	5,7	7

Osuudet perustuvat Tilastokeskuksen arvioihin

Puun energiakäyttö Suomessa 2006

	Metsäteollisuus	Lämpö- ja voimalaitokset, suurkiinteistöt	Pientalot*	Yhteensä
Energiasisältö TWh	42	28	13	83
Puun käyttö, milj.m3	(15)**	14,8	6,1	20,9 (35,9)
Raaka-aine	jäteliemi (mustalipeä)	kuori, sahanpuru, teollisuuden sivutuotepuu, metsähake, kierrätyspuu, pelletti	halot, klapit, pilke, hake ja jätepuu	

*perustuu kyselytutkimukseen lämmityskaudelta 2000/2001 ja oletukseen, että käyttö vuonna 2006 olisi sama kuin 2000/2001; ** oletetaan, että selluteollisuuden puunkäytöstä 45% päätyy energiantuotantoon ($0,45 \times 33,42 = 15,04$)

Suomen koko energiankulutus on noin 400 TWh, joten puun osuus on noin 20%

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Puun energiakäyttöön Suomessa vaikuttavat erityisesti

1. Globaalit energia- ja ilmastotrendit
2. Metsäteollisuuden toimintaympäristön muutokset (metsäenergian tuotanto merkittävässä määrin naimisissa metsäteollisuuden tuotannon kanssa)

Globaalit energia- ja ilmastotrendit

- *IEA World Energy Outlook 2007* referenssiskenaarion mukaan:
  - Maailman energiankulutuksen kasvu vuodesta 2005 vuoteen 2030 = 55%
  - Maailman CO₂ päästöjen kasvu vuodesta 2005 vuoteen 2030 = 57%
- Öljyn hinta (USD 50 – 100/tyynnyri) + CO₂ hinta + poliittinen hinta
- Nämä seikat lisäävät poliittista valmiutta ja kuluttajien halukkuutta bioenergian tuotannon ja kysynnän lisäämiseen maailmalla ja Suomessa

Vaikutukset metsäenergian tuotantoon Suomessa

- Hakkeen, sahapurun, metsätähteen, kantojen ja harvennuspuun käyttö energiantuotantoon kasvaa (+ muu biomassa)
- Metsäenergian tuotannon tehokkuus kasvaa
- Energiateollisuuden puupolttoaineen kysynnän on arvioitu olevan kaksinkertainen v. 2020 verrattuna v. 2006 (Pöyry 2007)
- Energiateollisuuden rooli metsien käytön kannalta kasvaa merkittävästi
- Metsäteollisuuden energian tuotanto todennäköisesti kasvaa ja monipuolistuu (metsäbiojalostamot)

Teollisuuden erilaisuus

□ **Massa- ja paperiteollisuus:**

Puu täytyy ensin jalostaa nykytuotteiksi ja vasta sitten polttaa

→ ei syöttötariffeille (takuuhinta)

□ **PK-puutuoteteollisuus (ja lämpövoimalaitokset):**

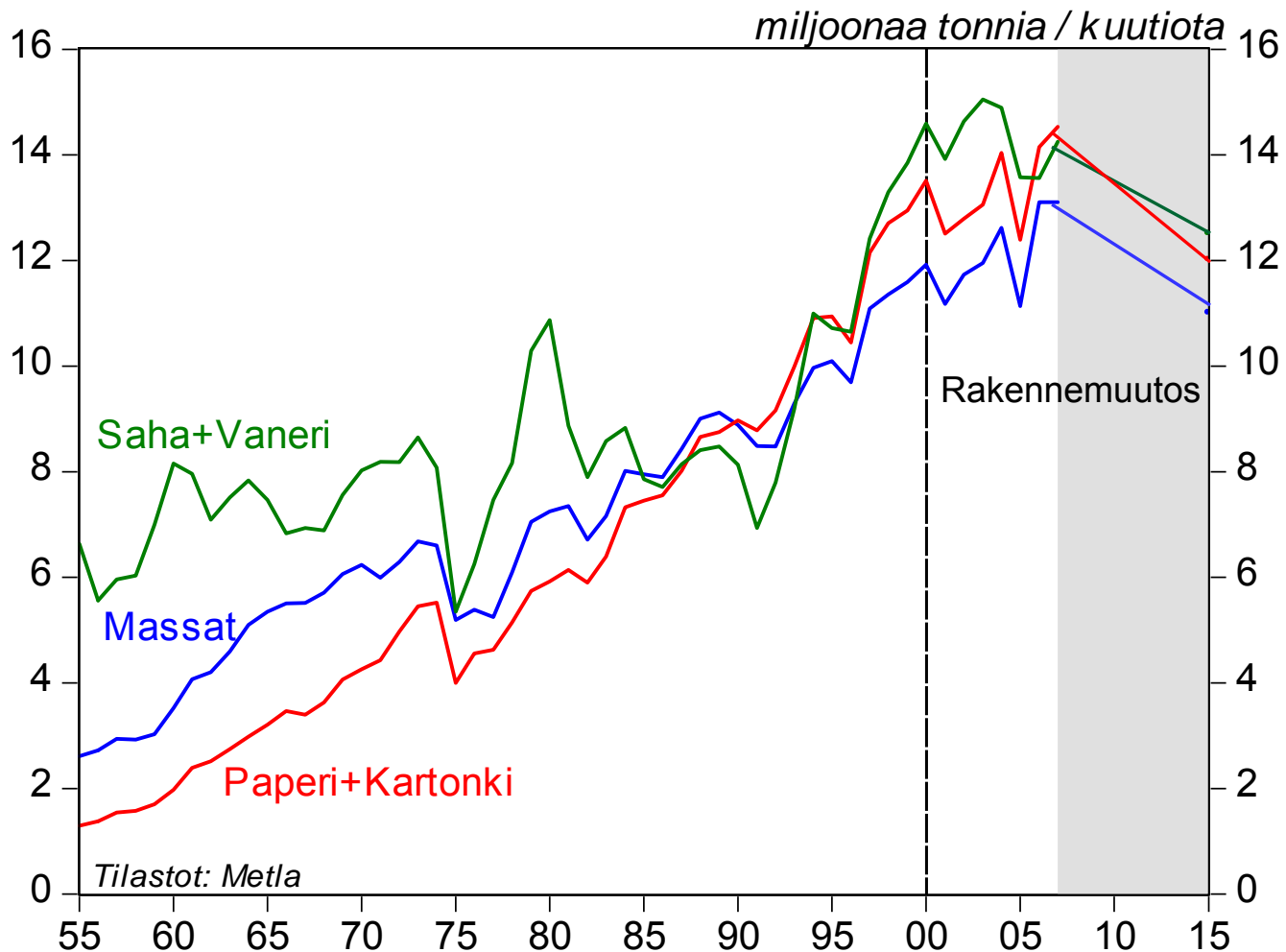
PK-sektorin CHP-laitosten investointiedellytys on takuuhinta puuenergialle

→ syöttötariffi välttämätön

Metsäteollisuuden toimintaympäristön muutokset

- ▶ *Kustannustekijöiden* (puu, työvoima, energia, kuljetus, investointituet) ja *kysyntätekijöiden* (kasvu nousevissa talouksissa) seurauksena metsäteollisuuden investoinnit nykytuotteisiin edelleen vähenevät Suomessa
- ▶ Massa- ja paperiteollisuuden sekä puutuoteteollisuuden tuotantomäärät tulevat laskemaan (liikevaihto voi nousta)

Suomen metsäteollisuuden tuotanto 1955-2006 ja arvio* vuoteen 2015

*Arvio: Hetemäki, Harstela, Hynynen, Ilvesniemi & Uusivuori (toim.2006). Suomen metsiin perustuva hyvinvointi 2015. Metlan työraportteja 26

Vaikutukset puunkäyttöön

- ❑ Massateollisuuden puuntarve (kuitupuu + hake) *nykytuotteisiin* vähenee vuonna 2015 arviolta 5 – 15 miljoona kuutiota verrattuna vuoteen 2006
- ❑ Puutuoteteollisuuden puuntarve (tukkipuu) *nykytuotteisiin* vähenee vuonna 2015 arviolta noin 2 - 3 miljoona kuutiota verrattuna vuoteen 2006
- ❑ Puun ja hakkeen käytön tarve *nykytuotteisiin* vuoteen 2015 vähenee yhteensä **7 – 18 miljoonaa kuutiota** verrattuna vuoden 2006 tasoon (8 – 20 prosenttia koko käytöstä)
- ❑ Mahdollisuus lisätä ja monipuolistaa metsäenergian tuotantoa useilla sektoreilla (massa- ja paperi, puutuote, energia, kotitaloudet)

Mahdollinen puun energiakäyttö Suomessa 2020

	”Metsäteollisuus”	Lämpö- ja voimalaitokset, suurkiinteistöt	Pientalot*	Yhteensä
Energiasisältö TWh	42*	67**	23,5**	132,5
Puun käyttö, milj.m3	(15)**	30	9,1	39,1 (54,1)
Raaka-aine	jäteliemi (mustalipeä), metsähake (biojalostamot)	kuori, sahanpuru, teollisuuden sivutuotepuu, metsähake, kierrätyspuu, pelletti	halot, klapit, pilke, hake ja jätepuu	

* oletetaan, että massan tuotanto ja sitä kautta energiatuotanto vähenee saman verran kuin biojalostamotuotanto ja energiatehokkuus tuo lisää energiatuotantoa

** oletetaan, että tuotantokapasiteetti kaksinkertaistuu ja energiatehokkuus kasvaa 20% vuodesta 2006 vuoteen 2020;

*** oletetaan, että käyttö kasvaa 50% vuodesta 2000 vuoteen 2020 ja energiatehokkuus kasvaa 20% vuodesta 2000 vuoteen 2020

Vuonna 2020 Suomen puun käytön kokonaismäärästä noin 60-70% saattaa päätyä energiatuotantoon

Jos energian kulutus kasvaa Suomessa runsaat 10 % vuoteen 2020 ja on silloin 450 TWh, puuenergian osuus olisi vajaat 30%*

*10% kasvu merkitsisi kulutuksen hitaampaa kasvuvauhtia kuin aiemmin. Tämä voi olla mahdollista erityisesti kolmen tekijän takia:

1. Paperin ja mekaanisen massan tuotanto pienenee; 2. Ilmasto lämpenee; 3. Energiatehokkuus kasvaa

VAIKUTUKSET TALOUTEEN JA YMPÄRISTÖÖN

Vaikutukset talouteen

- ▶ Tuo uutta tuotantoa, työpaikkoja, verotuloja ja tukee hajautettua energiantuotantoa
- ▶ Lisää energiateknologian tuotantoa ja vientipotentiaalia
- ▶ Lisää metsäteollisuuden nykytuotteiden kannattavuutta
- ▶ Tuo uusia toimijoita metsäsektorille ja kasvattaa energiateollisuuden merkitystä metsäsektorilla (yhdyskuntien energialaitokset, biopolttoaineiden jalostajat, lämpöyrittäjät)

Vaikutukset ympäristöön

- ▶ Vähentää fossiilisten käyttöä ja CO₂ päästöjä
- ▶ Vähentää tyvilahon (juurikäävän) esiintymistä
- ▶ Lisää uhkia metsien biodiversiteetille, metsien ravinnetasapainolle sekä maa- ja vesiekosysteemin toiminnalle
- ▶ Biomassan korjuu lisää maaperän painauma ja tiivistymisriskiä
- ▶ Vaikutuksiin liittyy suurta epävarmuutta tiedon puutteen takia (tarvitaan pitkäkestoisia kokeita ja tietoa saadaan suhteellisen hitaasti)

Johtopäätöksiä: Puuenergian vaikutuksia

VAIKUTUS	YHTEISKUNTA	METSÄNOMISTAJA	TEOLLISUUS
HYÖTY	Ilmastopäästöjen väheneminen	Tuloja	Kannattavuuden paraneminen pk- ja energiateollisuudessa
	Tuloja, työpaikkoja ja uutta osaamista	Maanmuokkaukskulujen aleneminen	Massa- ja paperiteollisuud. kannattavuusvaikutukset voivat olla + tai – → todennäköisesti +
	Energiaomavaraisuuden paraneminen	Tyvilahon (juurikäävän) väheneminen	Imagohyöty ja alan hyväksyttävyys yhteiskunnassa
	Aluepoliittisten tavoitteiden edistäminen	Taimikon parempi tilajärjestys	Kone- ja laiteolli. tulojen kasvu, teknologiakehitys
HAITTA	Ravinteiden poiskulkeutuminen	Ravinteiden poiskulkeutuminen	Massa- ja pap. teol. raaka-aineen kallistuminen
	Mahd. vesistövaikutukset	Mahd. vesistövaikutukset	Paperi teol. ”monopoliaseman” heikentyminen
	Mahd. biodiversiteetin väheneminen	Mahd. biodiversiteetin väheneminen	
	Tukien lisämenot ja/tai verojen pienentyminen	Vesakoituminen ja sen kustannusvaikutukset	
TIEDON PUUTE	Metsäbioenergian käyttöön ja ilmastomuutokseen liittyy vielä paljon epävarmuuksia. Emme tunne kaikkia vaikutuksia tai niiden suuruusluokkaa!		